

Izhaja vsaki dan.
Tudi ob nedeljah in praznikih ob 5. uri, ob ponedeljkih ob 9. uri zjutraj.
Posamične številke se prodajajo po 3 novč. (6 stotink) mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici, Celju, Kranju, Mariboru, Celovcu, Idriji, St. Petru, Sežani, Nabrežini, Novemestu itd.
Vse in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica Giorgio Galatti št. 18. — Uradne ure so od 2. pop. do 8. zvečer. — Cene oglasov 16 st. na vrsto petič; poslanice, smrtnice, javne zahvale in domači oglasi po pogodbi.
TELEFON šte. 1157.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.
V edinosti je moč!

Naročnina znaša
za vsa leta 24 K. pol leta 12 K. 3 mesece 6 K. — Na naročbe brez dopolne naročnine se uprava ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo.
Naročnino, oglašne in reklamacije je pošiljati na upravo lista
UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom.)
Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.
Poštuo-hranilnični račun št. 652.841.

Rusko-japonska vojna.

(Brzjavne vesti).
Indijska nizozemska eskadra.
AMSTERDAM 10. List „Telegraaf“ poroča iz Batavije, da se je nizozemska eskadra, ki je nastanjena v Indiji, vsidrala pri Pututudju blizu Singapore. Oklopnača „Hertog Hendric“ se nahaja v Singapore. O japonski floti ni sluha ni duha.

Ruska flota v malajskem morju
SINGAPORE 10. (Reuterjev biro.) Neki angleški parnik je včeraj videl rusko floto vsidrano 20 milj severo-vzhodno od Pulo-Mentie, ki je oddaljen 51 milj od Singapore. Štiri vojne ladje, najbrž japonske so videli blizu rta St. Jacquesa pri Saigonu.

Boji na fronti.
TOKIO 10. Uradno se poroča: En batalijon ruske pehote in šest sotnij konjenišva je zasedlo Tsuluču, 90 milj od Čangtuna, toda bile so zopet odbite. Naslednjega dne je 24 sotnij z več topovi ponovilo napad, toda morale so se zopet umakniti. — Glavna sila napadalcev se je podala v Pannievang. Japonci so imeli 10 mrtvih. Sodi se, da so Rusi izgubili 60 mrtvih in ranjenih.

Avstrijska poslanska zbornica.

DUNAJ 10. Med došliimi vlogami se nahaja zakonska novela o duhovski kongruji. Financni minister je predložil načrt zakona glede podaljšanja začasnega sstiranja progresivnega povišanja hišno najemniškega davka in 5% davka v mestu Trstu in njega okolici, ki je bil z zakonom od 24. dec. 1902. (drž. zak. št. 248) podaljšan do konca leta 1905.

Zbornica je najprej razpravljala nujni predlog poslance Daszynskega, v katerem se pozivlja vlado, naj takoj prične z gradnjo vodnih cest. Minister za trgovino se je izjavil proti razpravi te stvari potem nujnega predloga. Vlada poda čim prej tozadevna pojasnila v proračunskem odseku. Nujnost predloga je bila z veliko večino odklonjena.

Med vlogami se nahaja tudi interpelacija na ministrskega predsednika in ministra za uk in bogočasije posl. barona Malfattija in tovarišev glede italijanske pravne fakultete v Inomostu. V interpelaciji se povdarja, da je učna uprava odredila, da ostane italijanska pravna fakulteta v Wiltenu zaprta tudi v drugem polletju, ne da bi istočasno odredila, v katerem drugem kraju bi se morala otvoriti. Italijani so oškodovani v svoji narodni posesti, ker jim je do daljše odredbe krati pouk na visoki šoli, ki so ga uživali že nekoliko let. To postopanje vlade je novo žaljenje za italijansko prebivalstvo v državi

ter je vzbudilo med istim novo gorčenje. Interpelantje so vprašali, hoče li vlada opravičiti to postopanje ter dati zadoščenje italijanskemu prebivalstvu.

Posl. baron Malfatti je zahteval, naj se vladna predloga glede ustanovitve italijanske pravne fakultete brez prvega čitanja izroči proračunskemu odseku.

Prihodnja seja jutri.

Ogrska kriza.

BUDIMPEŠTA 10. „Ogrski biro“ poroča z Dunaja: Ministerski predsednik grof Tisza je danes opoldne dospel na Dunaj. Jutri ob 11. uri ga vsprejme cesar na avdijenci.

BUDIMPEŠTA 10. (Ogr. biro.) Adresni odsek je imel danes pod predsedstvom barona Batthyja sejo. Poročevalec Batthyany je predložil načrt adrese, ki je bila po daljši debati soglasno določena. Poročevalcu se je naložilo, naj načrt dne 12. t. m. po seji zbornice, zopet predloži odseku. Kakor smo zvedeli, bo načrt adrese vsprejet v obliki in besedilu z malimi stilističnimi spremembami, kakor ga je predlagal grof Albert Apponyi.

Brzjavne vesti.

Oporoka Josipa Strossmayerja. — Pogreb.

OSJEK 10. — Včeraj so odprli oporoko pokojnega škofa Strossmayerja. — Strossmayer je zapustil tretjino svojega premoženja cerkvi, tretjino deškemu sosenišču v Osijeku, in tretjino stolnemu kapitelju. Testamentarnima izvrševalcema pomožnemu škofu dru. Voršaku in dru. Cepelcu po 1000 gold. in osješkemu ubežem 2000 gold. Legate dobé tudi sorodniki in posli. — Pogreb se bo vršil prihodnji petek ob 9. uri predpoldne. Danes bosta ravnatelj osješke bolnišnice in dr. Labaš balzamirala truplo pokojnika. — Stolni kapitelj je na včerajšnji svoji seji izvolil kapitularnim vikarjem pomožnega škofa dra. Voršaka, upraviteljem škofijskih posestev pa kanonika Čizmarovića.

OSJEK 10. (Ogr. biro.) Po smrti škofa Strossmayerja je prišla v palačo sodnijska komisija ter je takoj napravila inventar. Komisija je vse zapečatila. Gotovine je bilo 254.000 kron, vrednostnih papirjev pa za 300.000 kron. Zapuščnisko razpravo izvede tukajšnje sodišče. Fundus instructus reprezentuje vrednost pol milijona kron. — Mrtvemu škofu so vzeli mrtvaško maslo ter je potem bilo truplo balzamirano. Škofa postavijo na oder baje v stolni cerkvi. Iz Zagreba je danes dospel v Djakovo deputacija jugoslovanske akademije. Došlo je številno sožalij, med temi iz kabinetne pisarne srbskega kralja, črnogorskega kneza itd.

Za Strossmayerjev spomenik.

ZAGREB 10. (Priv.) Odbor meščanov je sklenil, da se ves denar, namenjen za

venec na oder velikega škofa Strossmayerja, upotrebi kakor prvi prinos za postavljenje njegovega spomenika v Zagrebu.

Potovanje angleškega kralja.

VALENCIA 10. Mir je vspostavljen. V vseh mestnih delih se delajo velike priprave za vsprejem kralja Edvarda. Župan je pozval prebivalstvo, naj kralja dostojno vsprejme.

MADRID 10. Kralj je odpotoval v Valencio. Spremljajo ga ministerski predsednik Villaverde, vojni minister in minister vojne mornarice.

PORT MAHON 10. Kralj Edvard odputuje najbrž v torek. Kralj in kraljica napravita danes zopet izlet.

VALENCIA 10. Kralj Alfonz je dospel semkaj ter je bil od prebivalstva živahno pozdravljen.

Cesar Viljem na potovanju.

MESSINA 10. Cesar Viljem je danes popoldne na parniku „Hohenzollern“ odpotoval na Krf. „Hohenzollern“ spremljata knež „Friderik Karl“ in torpedovka „Fleisner“.

† Josip Juraj Strossmayer.

Velikanski, globok utis je napravila vest o Strossmayerjevi smrti po vsem širnem svetu. Ta utis je: preminol je velik mož, sekularen človek, velikan, ki je jednemu celemu razdobju v življenju svojega naroda pritisnil svoj znak. Kakor da smo res v hipu postali ena družna bratov, kakor da so v hipu ponehale med nami vse difference in vsa navekrižja, zveni iz vseh slovanskih listov, kolikor nam jih je včeraj došlo v roke, velika in harmonična žalost na udaru, ki je zadel v smrtjo Strossmayerja vsa slovanska plemena. Sedaj, ko je prišel čas ločitve, se od vseh strani, kjer biva slovanski rod, v ganljivih, pretresajočih akordih manifestuje za vest, da smo izgubili očeta, voditelja in zaščitnika.

V dnevih sreče se zbirajo otroci okolo očeta ter mu, dvigajoči proti njemu svoje oči, izrekajo svojo hvaležnost, svojo ljubezen in svojo udanost. Danes pa gledajo sinovi slovanskega rodu na mrtvaški oder Strossmayerjev, z očesi, v katerih se izraža globoka žalost na izgubi — očeta. Danes smo res ena družina žalovalcev za njim, ki je zaslužil našo ljubezen in to našo današnjo — srčno bol.

Brzjavka v Kijev. — Događek v Belovaru. Včeraj smo omenili događka v Belovaru in povoda za ta događek. Naj sledi tu nekoliko pojasnila. V avgustu leta 1888. so slavili v Kijevu 900 letnico pokristjanenja Rusije.

Tem povodom je pokojni Strossmayer odposlal vseučilišču v Kijevu to le brzjavko:

— Sree me boli, da Bog ni uslišal moje molitve. Ne kloni! Že enkrat sem ti rekel, da je Bog milostljiv in da ti povrne sina. Ali čuj, poštenjak Živane! Radi tebe sem kaznoval zločince, a ravno ta kazen ga je razjarila na maščevanje proti meni, proti Angeliji, ker v njej teče Horvatova kri. Tudi ti si moj dolžnik.

— Vem, dolžnik sem ti in poplačati ti hočem svoj dolg.

— Izročam ti to deklico v varstvo, da bo varna pred napadi sveta. Vsprejmi jo pod svojo pošteno streho, čuvaj jo kakor zenico očesa. Skrivaj jo pred svetom, da njemu čistemu obrazu ne bo škodoval kužni duh skrivne zlobe. Drži jo kakor sorodnico svojo, neguj jo, kakor da ti je hči. Vidiš, mi odhajamo širom sveta, a deklica nima zavetja. Vse so nam razdejali, vse požgali. Čuvaj jo ti. Pod tvojo meščansko streho jej bo grozilo manje zla, nego v gospodskih dvorih, katere laglje zadevije strela. Pomisli, ona nima ne očeta, ne matere. Tu stojimo trojica nje stricev, mi smo jej mesto očeta.

— Prisezam.

Čast mi je, da se odkritim veseljem udeležujem Vašega današnjega slavlja. Dedščina sv. Vladimira, sveta vera, je vstajenje in življenje, luč in slava za veliki ruski narod. Bog naj blagoslovi Rusijo in jej pomore, da v pravi veri, z božjo pomočjo in kršćanskim junaštvom, vzlie drugim svojim nalogam izpolni tudi ono veliko svetovno misijo, ki jej je določena od Boga. Prosim, da izrazite ta čustva drugim bratom, ki jim čestitam prijateljsko in jih blagoslovjam po očetovski. — Škof Strossmayer. — Ta brzjavka Strossmayerjeva je izzvala viharje ogorčenja v Slovanom sovražnem novinstvu, med Slovani pa viharne ovacije za Strossmayerja.

Prišle so velike vojaške vaje, ki se jih je udeležil tudi cesar. Z drugimi škofi je bil vsprejet v avdijenci tudi Strossmayer dne 13. septembra 1888. Nagovorivši milostljivo druge škofo se je obrnil vladar do Strossmayerja z besedami: »V veliko svoje presenečenje sem doznal o telegramu, ki ste ga vi, gospod škof, odposlali povodom nekega nekatoliškega slavlja. Začetkom nisem smatral to za možno, da bi kateri mojih podanikov mogel napraviti tako enunciacijo. V svoje globoko obžalovanje pa sem se moral prepričati, da je bilo temu tako. Gospod škof, menda niste vedeli, kakov korak ste napravili, naperjen proti državi in cerkvi. Na to se je vladar obrnil proč od Strossmayerja. Ta poslednji pa je napravil nekoliko korakov, se priklonil in rekel: »Velikanstvo, moja vest je čista!«

Zadnji trenutki škofovi.

Škof Strossmayer je umrl na divanu nasproti sliki sv. Jožefa, ki jo je naslikal Overbeck. V zadnjih trenutkih je škof neprestano poljubljal razpelo. Zadaje besede škofove so bile: »Molite za me!«

Razni neslovanski listi, nemški, italijanski in madjarski.

priobčujejo obširne vesti in članke o pokojniku, med njimi izlasti dunajska »Neue Freie Presse«, »Pester Lloyd«. Članki so obsežni in vsi priznavajo veličino Strossmayerja.

Zagrebaško pevsko društvo „Kolo“

pošlje na spreved škofa Strossmayerja 24 pevcev, ki mu na grobu odpojo žalostinko.

Tujci v Djakovu.

Iz Djakova poročajo, da je že sedaj dospelo tjakaj toliko tujcev, da je meščanstvo v zadregi radi stanovanj. Gosti se bodo morali nastaniti tudi v bližnjih vaseh.

Djakovska škofija

štaje 216.270 vernikov ter se deli v 4 arhidijakonate, 11 podarhidijakonotov in ima 90 župnij, 159 svetovnih in 24 redovnih duhovnikov.

PODLISTEK.

Prokletstvo.

Zgodovinski roman Avgusta Šenoe. — Nadaljeval in dovršil I. E. Tomić.

Prevel M. O.—Š.

— Jaz — jaz — nisem več vaš škof, mu je odvrnil Pavel Horvat, jaz sem samo sluga božji, moj Lancelot, branitelj resnice. Vzel sem na svoje rame križ po izgledu Gospodovem in moram ga nositi do kraja. Na samega sebe sem pozabil, saj so mi hri navei spalili tudi zibelko mojo. Moja duša dše za to zenuljo, za ta narod, da ne utone kakor školjka, vržena v globoko morje.

— Okrepil te Bog! je šepnil kanonik.

— In vas, bratje moji, kajti mi gremo na istim ciljem, jednaka nas more doseči skušnja. Z Bogom! Z Bogom! A vi Gričanje, podajte mi poštene roke. Blagoslovjam vas od srca. Vi stojite na drugem

bregu reke. Burja ne dopušča v ta hip, da jo preplavamo, da se najdemo, ali čas gre naprej in ta čas zgradi zlat most preko krave reke. Nu, jedno si zapomnite. Bodite poštini, bodite jedrati, kajti gorje, ako črv plašljivosti razé vaše sree. Bodi Savel, bodi Pavel, bodi zdrav, vsaki čas vas čuvaj pošteno sree. Bog vas črni v sreči in pravim vam, slepi bo videl, gluhi slisal. Z Bogom tudi ti, gospod Laeković.

Biskup je stisnil meščanoma roke, ali ideoč poleg Živana je šepnil temu poslednjemu:

— Živan, ostani!

Odposlanci so odišli, a za njimi zapovednik, sam Živan Benković je ostal stojé sredi sobe.

— Evo, tu vama je poštini meščan, brata, ki poda naši Angeliji zavetja, je rekel škof pokazavši s prstom na Živana.

— Hočem, je potrdil Živan. Ti si pravičnik. Mnogo zla si odvrnil od naših glav, odgnavši zločince Prišlina. Tudi moja žalost si skušal zmanjšati, skušal si, da najdem jedina.

— Da jo bčš čuval in pazil nanjo.

— Prisezam.

— Da te tajne ne izdaš nikomur, razun svoji zakonski ženi; da ne izročiš deklice nikomur drugemu, nego človeku, ki ti donese polovico te le zlata verižice.

In Pavel je snel svojo zlato verižico, jo pretrgal na dvoje in izročil polovico meščanu.

— Drži, je rekel, meni pol, tebi pol. Kdor ti donese mojo polovico, njemu jo izroči!

— Prisezam ti, je dvignil meščan roko, na svojo kri, na svoje odrešenje.

— A mi smo dvojji, mi se bijemo med seboj, eno poštenje, ista kri! je šepnil Ivaniš Stjepku, ježno stiskaje sabljo. Je-li naša kri kriva, da emo nesrečni?

— Stjepko! se je obrnil škof do najmlajšega brata, dovedi Angelijo in tudi Berislav naj pride.

— A kadaj, gospod škof, mi misliš izročiti nečakinja svojo? — je vprašal Živan.

(Pride še).

Jugoslovanska akademija in zagrebško vseučilišče.

Po inicijativi škofa Strossmayerja je bil jugoslovanski akademiji znanosti položen temelj v hrvatskem saboru dne 10. decembra 1860. Za akademijo je Strossmayer najprej daroval 50.000 gold. Dne 28. julija 1867. je sam otvoril prvo sejo akademije z navdušenim nagovorom, izjavivši, da je to eden najlepših darov njegovega življenja. Ves slovanski svet se je zanimal za novo akademijo, in Strossmayer je vse svoje življenje skrbel za isto. Za akademijo je dal zgraditi palačo, ki je stala 224.000 kron, katero je po potrebi od leta 1881 sam blagoslovil. Akademiji je daroval tudi dragoceno zbirko slik — 282 komadov — vredno 200.000 K in je tako osnoval galerijo slik v Zagrebu. Za akademijo je kupil tudi dragoceno zbirko slik pokojnega kardinala Haulika. V obče je potrošil za akademijo 600.000 kron. Obogatel je tudi knjižnico akademije z nakupom dragocenih knjig in rokopisov.

Dne 29. aprila 1861. je Strossmayer prvi govoril v saboru za vatanovitev hrvatskega vseučilišča. V to svrhu je daroval za vseučilišni zaklad 50.000 gold. Dne 29. decembra 1866. je imel ta zaklad že 181.671 gold. Koncem leti 1866 je sabor prosil cesarja, naj se vseučilišče otvori že leta 1867. To se ni zgodilo. Še le dne 8. aprila 1869. je bilo vseučilišče v principu ustanovljeno. Strossmayer je imel v saboru kakor svojo dežno roko pok. Frana Račkega, ter je preko njega urgiral otvoritev vseučilišča. Še le leta 1874. je cesar odobril zakon glede ustanovitve in dne 19. oktobra 1874. je bilo vseučilišče slovesno otvorjeno. Na to slovesnost je došel tudi sam Strossmayer.

Ko je minola slavnost, je izjavil, da naj novo vseučilišče postane ognjišče, na katerem se bodo ogrevala bratska srca k ljubezni, slogi in jedinstvu. Vseučilišče naj združuje razdvojene Hrvate in Srbe, a Slovence naj dovede do ljubezni in jedinstva. Kakor znano ima dosedaj vseučilišče samo tri fakultete, to je, bogoslovno, jurid. in filozofsko, a za ustanovitev medicinske fakultete je Strossmayer daroval velike vloze.

Povodom svoje zlate maše leta 1888. je daroval 20.000 gid. ter je s tem spodbudil tudi druge, da se je pričelo zbirati za medicinsko fakulteto.

Ne more se reči, da je Strossmayer postavil na katero-koli kulturno institucijo v Hrvatski. Akademiji in vseučilišču sta mu bila pa najmilejši ustanovi, in ž njima se je ponašal.

Posestvo škofje djakovske
mer. po katastrofi od leta 1899 36.753 orolov, od teh je 28.789 gozda.

Slovinci na pogrebu.
Iz Ljubljane pišejo, da se poleg deputacije ljubljanskega občinskega zastopa udeležijo pogreba tudi deputacije raznih slovenskih občin in društev »Slov. Matice«, »Sokola« i. t. d.

Slovanski parlamentarni klubi.
Z Dunaja poročajo, da so vsi slovanski parlamentarni klubi izrazili svoje sočasje na smrti Strossmayerjevi in odpošljejo tudi posebne deputacije na pogreb.

Zadušnice za pokojnika.
Iz Zagreba javljajo, da bo v tamošnji prvostolnici cerkvi slovesna maša-zadušnica za pokojnega škofa Strossmayerja. Istega dne se bodo vršile zadušnice tudi v pravoslavni cerkvi in v židovskih sinagogah.

Strossmayerjev naslednik.
Komaj je škof Strossmayer zatnil oči, se že v hrvatskih vladnih krogih govori, da postane njegov naslednik 32 let stari vseučiliščni profesor dr. Hugon pl. Mihalović, sorodnik sedanjega hrvatskega bana grofa Pejačevića. Dr. Mihalović je šele o novem letu postal vseučiliščni profesor.

Poziv Slovincem.

Dne 10. sept. l. 1902. je umrl na Proseku naš prvoboritelj Ivan Nabergoj. Ime tega moža bo z blestnimi črkami zapisano v zgodovini tržaških Slovencev. Oa je bil tisti, ki je naš narod na tržaškem ozemlju pred skoro 40 leti vzbudil iz spanja, mu vzbudil narodno zavest in narodni ponos ter ga skozi tri desetletja vodil v borbi za njegovo pravico. Pokojni naš Ivan Nabergoj je bil zvezda-vodnica zatiranim tržaškim Slo-

vencem: In Bog ve, je-li bi bil narod vztrajal v muko trpni borbi, da ga ni vodil on, ki si je znal pridobiti njegovo neomejeno zaupanje, kakor ga imajo otroci do svojega očeta?!! In vendar je bil ta mož iz priproste okoliščanske hiše! In se je brez študij in brez vsake podpore, le po svoji zmožnosti in železni vztrajnosti vspodbujen po rodoljubju, vpele do najvišjih narodnih časti.

Ta mož je blesteč vzgled v zgodovini tržaških Slovencev. Dolžnost nam je torej, da mu postavimo dostojen spomenik, ki bo pričal o naši hvaležnosti, in ki nas bo vspodbujal v posnemanje in nas bodril v našem rodoljubnem delu.

Odbor polit. društva »Edinost« je sklenil nabirati za ta spomenik našemu dičnemu Nabergoju ter pozivlja vse rodoljube, da po svojih močeh doprinesejo svoj obulus v namen, da čim prej in čim dostojnejše proslavimo svojega nezabnega prvoboritelja, voditelja in očeta.

Doneske vsprejema upravništvo »Edinosti« in polit. društvo »Edinost«.

V Trstu, 6. aprila 1905.

Odbor polit. društva »Edinost«.

Rusko-japonska vojna.

Trst, 10. aprila 1905.

Naloga baltiške flote.

(Dopis iz strokovnjaškega peresa.)

(Dalje.)

Vsa navedena razmotrivanja dajajo sklepati, da Togo vsem svojim pomorskim bojem in manevrom izven Japonskega morja pritisne znak defenzive. Torej povsem nasprotno floti Roždestvenskega, ki bi jej bilo najljubše, ako bi mogla prijeti Togo v odprti pomorski bitki izven območja japonskega vodovja.

Po vedenju japonskega brodogoja, kakor mu je narekovano od vsega položaja, iz vseh navedenih veletehtnih vzrokov, ni računati torej na velike vojne dogodke izven Japonskega morja in specijelno ne oddaljeno od Korejske ceste. Japonska flota mora trajno živeti za zveze armade Oyama — ki bo doletela štela blizu en milijon — ki operira daleč preko morja od domovine. To nam vse jasno govori. Zato bomo videli potrjeno po defenzivi Toga in izogibanju vsake rizikantne odločitve v bitki na morju nasproti Roždestvenskemu.

Morda doživimo tudi iz navedenih razlogov to presenečenje, da Japonci razun min in podvodnih ladij — položenih ob vhodih vodnih cest v Japonsko morje — sploh ne bodo vršili nikakega odpora s svojim brodogojem na poti v Vladivostok.

Japonci položijo gotovo mine vsaj v cesti Tsugarusetu in v Korejski cesti in vrhu tega tudi podvodne čolne kakor zapreko proti pasiranju ruskega brodogoja na njega prodiranju v Japonsko morje in da bodo te naprave varovali s primernimi deli flote in utrjenimi obrežji. Roždestvenski bi moral tu rabiti veliko previdnost, posebno pa v slučaju, da mu nasprotnik do teh pasaj na odprtem morju ne bo stavil nasproti nikakega, ali le malo odpora se svojim brodogojem.

Ko so bila že spisana gornja razmotrivanja, je Roždestvenski podal vsemu svetu največje presenečenje. V čem leži to presenečenje? V tem, da ni čakal na pridruženje tretje eskadre, marveč, da je za 5000 km naprej hitel le s 1. in 2. eskadro od Madagaskarja v smeri proti Singapore, kjer je nenačevano vozil mimo dne 8. t. m. v veliko začudenje vsega sveta — in sicer s severno-vzhodnim kurzom. Eskadra šteje 6 vojnih ladij, 9 križarjev, 8 lovcev na torpede, 3 brze parnike (najbrže jahte, ki vozijo nad 27 vozalov) 3 križarje dobrovoljne flote, 1 arzenalsko, 1 bolnišniško ladijo in 16 ladij za prevoz. V istem času je bilo videti 12 japonskih križarjev, ki so se pred floto Roždestvenskega umikali severo-vzhodno. Flota Roždestvenskega se nahaja sedaj oddaljena kakih 18 dnaj od 3. eskadre, 14 dnaj od Korejske ceste, 7 dnaj od Formoze, ako se je zaustavila med Singapore in Saigon (3 dni vožnje).

Mi smo mnenje, da utegne Roždestvenski ostati med Saigonom in Singapore tako dolgo, da se mu pridruži tretja eskadra, ako se namreč Togo ne odloči za kontraofenzivo z vso svojo silo. Zdi se pa, da imamo tu posla s popolnim presenečenjem za Togovo brodogoje, ki je bilo dosedaj razdeljeno v skupinah na 4500 km daljave: Japonsko

morje—Singapore. Te razdelitve smo nekoliko omenjali že v zadnjem članku. Konstatirana navzočnost 12 japonskih križarjev v arhipelu Malayen dne 8. aprila, potem gotovost, da za blokiranje Vladivostoka treba najmanj 4 oklopnih križarjev, nam potrjata rečeno razdeljenje. Kje da stoji glavna masa flote Togo — ali pri Formosi, ali v Korejski cesti, ali v razvrščanju — to ni znano. Možno so vsi trije slučaji. Po tem takim je to jako srčno podjetje, ki je je uprizoril Roždestvenski vspricho neposredne bližine sovražnika, da si je momentanno še 2½ krat bolj oddaljen od lastne 3. eskadre, nego iz naša daljava do otoka Formosa — ki je velevažen kakor postaja za premog —, kjer si eventualno moremo domnevati floto sovrážnika.

Te okolnosti kažejo, kako velikansko je to podjetje Roždestvenskega. In da se mu je posrečilo, da je to dolgo in skrajno nevarno pot prevozil brez vsake neprimike, moremo reči, da je to imenitna strategična šahovna potera, ki jo je izvršil zadnji čas, ne da bi bil kdo vedel, kje da je prav za prav.

Z dvema tretjinama svoje flote je pasiral nevarni Indijski ocean, in si je na eden mah prisvojil Malajski arhipel kakor svoje zaledje. In to tako, da je ubral najdirektno pot, brez boja in vspricho 12 japonskih križarjev in brčkone tudi večega števila torpedovk.

Kar je Roždestvenski dosedaj dosegel, moremo markirati s tremi točkami, ki najbolj označajo značaj in vilino Roždestvenskega: 1) njegova energija v znani hulski sferi; 2) da je že čudovito premagal vse tehnične težave tako velikanske vožnje do Madagaskarja; 3) imenitni pomorsko-strategični coup od Madagaskarja do Singapore v svrhu, da si je brez vsake žrtve prisvojil Malajski arhipel, ki je neizmerna važnost za vse njegove bodoče operacije. S tem sta ⅔ njegove flote že srečno izvršili svojo pot v vzhodno azijsko vodovje in je s tem Roždestvenski pokazal najtrdnajo voljo, da se spoprime s sovražnikom, kjer-koli se sreča žojm.

O tem bomo še govorili.

Nova oboroženja Rusije.

Berolinska »Voss. Zeitung« je prejela iz Petrograda vest, da se delajo v Petrogradu obširne in energične priprave za nadaljevanje vojne. Ravno kar da je Rusija v inozemstvu naročila 200 milijonov patron ter da jih v kratkem naroči še 300 milijonov. Agent tvrdke Schneider v Creuzotu je tudi sklenil naročbo za topove in druge vojne potrebščine v znesku 150 milijonov frankov.

Dogodki na Ruskem.

Dopisnik berolinskega lista »Lokal-Anzeiger« v Petrogradu je imel z generalnim guvernerjem Trepovom razgovor. Trepov je rekel med drugim:

»Torej jaz naj veljam v inozemstvu kakor zastopnik najhujše reakcije? Zagotavljam vas, da po krivem! Car me je postavil na to visoko odgovorno mesto, da vpostavim mir v glavnem mestu. Jaz storim vse, da se izkažem vrednega tega zaupanja. Vpostavljam mir in pač morem trditi, da se dogodki, kakor dne 22. januarja, ne bodo več ponavljali. Isti so se mogli pripetiti le valed prevelike dobrote bivšega ministra notranjih stvari, kneza Sviatopolka-Mirskega. Treba je imeti trden program. Z anarhisti in revolucionarji ni možno drugače postopati, nego strogo. Ti elementi nimajo ničesar skupnega z ruskim narodom. Verujte mi, ako bi mi njim nasproti ne postopali z največjo strogošjo, potem bi kmalo imeli v glavnem mestu najlepšo anarhijo. Začej Slovanov ne pozna srednje poti: on pozna brezmejno apatijo, ali pa podjetoost, ki se daja na največje stvari. Nasproti tem se je treba bojevati, da njihov strup ne napravi prevelike škode. To se godi le v blagor ostalega mirnega prebivalstva. Posrečilo se je.«

Na vprašanje dopisnika, kako da misli Trepov o glavnem vprašanju notranje ruske politike, o zemskem soboru, je generalni guverner odgovoril:

»Zemski sobor mora priti in pride, narodno zastopstvo se osnuje, toda treba je potrpljenja. Vprašanja tako ogromnega obsega ni možno rešiti tekom enega tedna. Dobro vem, da dela minister za notranje stvari z vso vnaemo in energijo, da sestavi program za sklicanje, to je, načrt sklicanja, ki je silno težaven vspricho mnogih narodnosti, ki jih ruski car združuje pod svojim

žezlom. V nas je mnogo ljudi, ki umejo držati govore, dolge, brezkončne govore, ki pa ne umejo — delati. Minister za zunanje stvari dela na obsežnem programu ter se trudi, da bi določil, s katerimi vprašanji naj bi se sploh bavili ljudski zastopniki, da se zamorejo že v naprej odstraniti vse nebit-stvene reči.«

Na vprašanje, se-li res ustanovi posebno policijsko ministerstvo s Trepovom na čelu, je odgovoril poslednji:

»Čul sem tudi o tem, vendar sloni ta govorica na neki zamenj. Res je, da se izvrši znamenita preosnova policijskega oddelka, toda samostojno ministerstvo se ne ustanovi. Tacega ministerstva ni v nobeni državi in tudi v Rusiji bi bilo nemožno ustvariti kaj takega.«

Domače vesti.

Pogreb Andreja Černeta se je vršil včeraj popoldne ob naravnost ogromni vdeležbi iz vseh slojev tržaškega Slovenstva. Toliko iz mesta, kloikor iz vseh krajev okolice se je zbralo nepričakovano veliko število žalovalcev. Zastopana je bila oficijelno tudi cenilna komisija za odmerjanje davkov, katere člen je bil pokojnik. Inteligenca iz mesta in okolice in krepki močje iz vrst kmetovalcev vse okolice so se združili v velikanski sprevoz, ki je bil impozantna manifestacija ljubezni in spoštovanja do pokojnika. Kondukt je vodil vč. g. župnik Kjuder. Pred mrtvaškim vozom so nosili močje in mladeniči 4 ogromne in krasne vence z napisi:

Žalujoča družina — Svojemu nezabnemu očetu. Svojemu zaslužnemu odborniku — »Tržaška posojilnica in hranilnica«, »Kmetijska družba za Trst in okolice« — Svojemu dolgoletnemu blagajniku, »Rojnasko konsumno društvo« — Svojemu dolgoletnemu členu.

V cerkvi in na pokopališču je pevalo društvo »Adrija« ganljive žalostinke. Ko so odzveneli na pokopališču zadnji akordi tužne pesmi in se je bilo ločiti od sveže gomile, ki je zagrnila zemске ostanke blagega pokojnika, čital si na obrazih, kako težka je ta ločitev vsem, a vsko oko se je globokim sožaljem obračalo na od žalosti potrta sinova in ostale sorodnike. Pokojnega Andreja Černeta smo spremili k večnemu počitku načinom, kakor spremlja narod njih, katerim je — hvaležen!

Namestnik princ Hohenlohe se je dal v sanatoriju Löw na Dunaju operirati. Operacija se je posrečila. O Velikinoči se utegne g. namestnik povrniti v Trst.

Shod narodno radikalnega dijaštva. Pod tem naslovom čitamo v »Omladini«: »Shod narodno radikalnega dijaštva se bo vršil menda o letošnjih velikih prčitnicah v Trstu. Stvar je uvaževanja vredna in izpregovorimo v eni prihodnjih številkih kaj več o njej. Že danes opozarjamo na ta shod, ki bi bil velikega pomena za naš prihodnji razvoj naša akademična društva, da premisljujejo, kako bi se dala ta misel najlepše in najkoristnejše uresničiti. Tudi abiturientom, ki simpatizirajo z nami in nameravajo mogoče imeti svoj abiturijentski sestanek, svetujemo naj ga združijo raje s tem shodom, ki naj bi bil v sedijaski.«

Slovenske meščanske šole. »Učiteljski Tovariš« piše:

Ko je štajerski deželni odbor vprašal vlado za svet v stvari meščanske šole v Žalcu, ni ona rekla, da te šole ni treba. Ampak rekla je, da bi se moralo na tej šoli še več predmetov učiti v nemščini. Vprašamo: ali bi bila potem to še slovenska šola? Nikakor ne, marveč bila bi najmanj utrakovatična. Deželni šolski svet je dalje poročal neresnično, ko je rekel, da nimamo slovenskih učnih knjig za meščanske šole. To neresnico je deželni odbor verjel vladi. Imamo že knjige. Spisali so jih Orčzen, Vrhovec, Hubad, Senekovič, Bezljaj, in te knjige že rabijo v Ljubljani in drugod. — Še bolj nego štajerci morajo zahtevati Kranjci in Primorci, da dobimo slovenskih meščanskih šol. Zakoni so v tej stvari ugodni, le šolske gospodske načjejo nič storiti, da bi dobili meščanske šole: n. pr. v Postojni (tu je že dovoljena, a je ne otvorijo), v Vipavi (ali Ajdovščini), Tolminu, Sežani, Kamniku, Ribnici, Metliki itd. Na Kranjskem, pravi zakon, ki je že 31 let star, da bi vsak šolski okraj moral imeti vsaj eno meščansko šolo! V resnici pa nobeden teh in drugih okrajev še nima slovenske učilnice te vrste. Na Goriškem zahteva zakon isto, četudi dostavlja: »ako je možno«.

